

**ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน:
กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร**

Factors Contributing to The Success of The Community Enterprise: A Case Study of The Community Enterprise of Germinating Organic Brown Rice, Ban Khok Sawang, Sakon Nakhon.

จิตินันท์ หรั่งยิ้ม¹, พลอยไพลิน จิตต์สไตส์², ธนินท์ ติรสวัสดิ์ชัย³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ข้าวฮางอกบ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ สามารถศึกษาต่อยอดและประยุกต์ให้สอดคล้องกับกลุ่มตนเอง ซึ่งปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านโคกสว่าง ประสบความสำเร็จจะประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านผู้นำ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษานี้คือการใช้แบบการ สัมภาษณ์เชิงลึกโดยสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านโคกสว่างจังหวัดสกลนคร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยทำให้ทราบถึงปัจจัยที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร ประสบความสำเร็จจากมากที่สุดจนไปถึงน้อยที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านมีส่วนร่วม ปัจจัยที่สองคือปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยที่สามด้านผู้นำ ปัจจัยที่สี่ด้านการตลาด และปัจจัยที่ห้าคือ ด้านการจัดการ นอกจากนี้ ยังได้ทราบถึงสิ่งที่สมาชิกต้องการที่จะพัฒนาต่อวิสาหกิจชุมชนของตนเอง และนำผลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นโมเดล เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

ABSTRACT

This research aims to study factors contributing to the success of the community enterprise: A case study of the community enterprise of germinating organic brown rice, Ban Khok Sawang, Sakon Nakhon, another objective is to be a sample for other state enterprise as initial model, which makes germinating organic brown rice community enterprise success. Ban Khok Sawang were successful consists of these factors: production, participation, management, marketing and leader. The tools used to collect the data for this study is to use the in-depth interviews by interviewing group members at community enterprise of germinating organic brown rice, Ban Khok Sawang, Sakon Nakhon and bring the data analysis.

Data from the study the factors that affect the success form the most to the least relevant factors of the community enterprise of germinating organic brown rice, Ban Khok Sawang, Sakon Nakhon the first factor is participation. The second factor is the production. The third

¹ นิสิตหลักสูตร บธ.บ. (บริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

² นิสิตหลักสูตร บธ.บ. (บริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

³ อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ ภาควิชาการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

factor is leader. The fourth factor is marketing. And the fifth factor is management respectively. It is also aware of what members need to develop enterprises in their community and bring the results of the study to create a model for other community enterprise group to study and apply to their own place.

Keywords: Factors Contributing to the Success

บทนำ

ข้าวเป็นอาหารอันดับหนึ่งของโลก โดยครึ่งหนึ่งของประชากรโลกบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก โดยเฉพาะประเทศไทย และชาวเอเชีย ชาวไทยนั้นรู้จักปลูกข้าวและบริโภคข้าวเป็นพืชอาหารหลักมา ไม่นต่ำกว่า 5,000 ปีมาแล้ว ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวกว่า 60 ล้านไร่ และเป็นสินค้าส่งออกรายได้เข้าประเทศ ประมาณปีละ 200,000 ล้านบาท มีครัวเรือนชาวนาประมาณ 3.72 ล้านครัวเรือนหรือประมาณ 17 ล้านคน ที่ได้ปลูกข้าวให้แก่คนในประเทศได้บริโภค (ชิตาวลัย อุดมรัตนานนท์, 2559) ประเทศไทย นับว่าเป็นประเทศที่ส่งออกข้าวเป็นอันดับหนึ่งของโลก ข้าวไทยมีคุณภาพที่ดีเป็นที่ต้องการของตลาด ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศโดยมีเอกลักษณ์ คือ เมล็ดยาว เนื้อขาวใส ไม่เป็นท้องไข เปลือกบาง เนื้อข้าวมีมัน เมล็ดงามได้ส่วน ไม่บิดเบี้ยว และคุณภาพการสีดี

ข้าวฮางเป็นข้าวสารแปรรูปที่ผลิตขึ้นตามกรรมวิธี ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวไทยอีสานมาตั้งแต่เดิม โดยการนำเอาข้าวเปลือกมาแช่น้ำไว้ เพื่อกระตุ้นให้สารอาหารต่างๆ จากเปลือกข้าวซึมเข้าไปในเมล็ดข้าว แล้วจึงนำมานึ่ง เพื่อจัดเก็บสารอาหารให้คงไว้แล้วนำข้าวเปลือกไปตากให้แห้งและนำไปสีโดยเครื่องสีข้าวกะเทาะเปลือก ทั้งนี้การนำข้าวเปลือกมาแช่น้ำก็เพื่อกระตุ้นให้เกิดการงอกของข้าว ซึ่งข้าวฮางงอกนั้นอุดมไปด้วยสารกาบ้า (Gaba) ที่มากกว่าข้าวกล้อง 15 เท่า และมีไฟเบอร์ชั้นดีสูงกว่าข้าวขาว 15-20 เท่า ช่วยให้การย่อยอาหารเป็นไปอย่างช้าๆ ทำให้น้ำตาลเข้ากระแสเลือดที่ละนิด จึงทำให้อิ่มท้องนาน ไม่หิวง่าย ช่วยลดความอ้วนป้องกันและรักษาโรคเบาหวานได้ดี มีไขมันชนิดดี และสำคัญหลายชนิด นอกจากสารกาบ้าแล้วยังอุดมไปด้วยวิตามินและแร่ธาตุที่สำคัญที่จะช่วยให้อวัยวะในร่างกายทำงานได้ดี ทำให้สุขภาพแข็งแรง

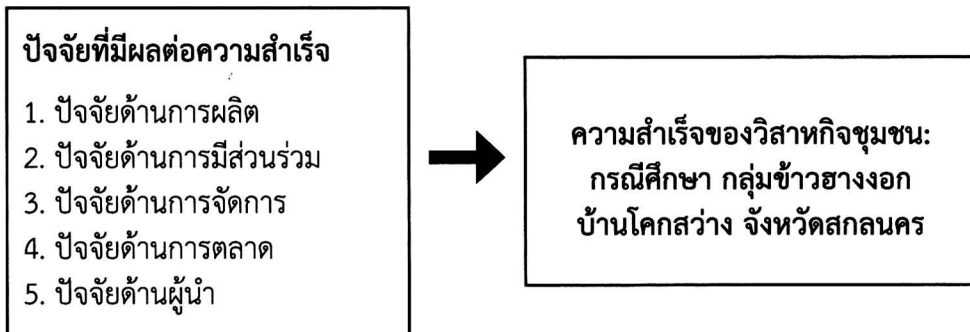
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอกบ้านโคกสว่าง เป็นหนึ่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ของโครงการ “ดาวล้อมเดือน” โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชุมชน เพื่อให้มีความสามารถพึ่งตนเองและพึ่งพากันได้อย่างยั่งยืน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอกบ้านโคกสว่างนั้น ริเริ่มขึ้นในปี พ.ศ.2554 โดยนางลำไย โพธิโคตร และมีสมาชิกในกลุ่มทั้งหมด 27 คน ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพื่อออกจำหน่ายในปัจจุบัน ได้แก่ ข้าวฮางงอกโรซเบอร์รี่ ข้าวฮางงอกหอมมะลิ105 ข้าวฮางงอกสามกษัตริย์ ข้าวฮางงอกมันปู ข้าวเหนียวหอมทอง ข้าวฮางงอก ข้าวกล้องงอก ยังได้รับคัดเลือกเป็นสุดยอดสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว (สุรียา โพธิโคตร, 2559) ซึ่งเป็นการทำวิสาหกิจชุมชนนั้น เป็นการส่งเสริมความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาความสามารถในการจัดการให้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง ยังทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ จึงมุ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในกรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอกบ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษานั้นมาใช้ในการเป็นแบบอย่างให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ สามารถศึกษาและต่อยอดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จจากการศึกษาในครั้งนี้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นทฤษฎีและงาน วิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร ผู้ศึกษาจึงกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยข้อมูลจากการศึกษาได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ของผู้ที่เป็น สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจ ซึ่งดำเนินการศึกษาขั้นตอนดังต่อไปนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กระบวน การศึกษา วิธีการดำเนินการ เครื่องมือใช้ในการศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในศึกษาครั้งนี้ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเตรียมการในด้านความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัด สกลนคร
2. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้มีการศึกษาวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางและได้มีการขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัย เพื่อจะนำไปสู่การทำวิจัยที่ถูกต้องและครบถ้วน

3. คำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเองจากการศึกษา ค้นคว้า เอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวิทยานิพนธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ เครื่องบันทึกเสียง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การใช้แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลคือการบันทึกเสียง และการจดบันทึกพร้อมด้วย โดยผู้ศึกษาจะเป็นผู้สอบถามถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน โดยจะใช้คำถามปลายเปิด (Open Ended Questions) ซึ่งเป็นคำถามในลักษณะที่เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลตอบได้อย่างเสรี และสามารถ แสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ โดยแบ่งปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จได้ คือ ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านการตลาด และปัจจัยด้านผู้นำ

ส่วนที่ 3 ความเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มนำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ซึ่งผู้ทำการศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) นั้นมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการรวมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้กระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปมาฟังและจดบันทึกผลที่ได้จากการฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูล และพิจารณาประเด็นที่สำคัญ

2. นำข้อมูลกลับมาอ่านอีกครั้งโดยละเอียด และตีความและทำการตั้งข้อความหรือสรุปผลการศึกษาที่เป็นประโยคที่สำคัญ และจัดให้ตรงตามปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จตามที่กำหนดไว้

ผลการศึกษาวิจัย

จากผลการศึกษาได้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร เรียงลำดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จจากมากที่สุดไปย้งน้อยที่สุดดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านการตลาด และปัจจัยด้านการจัดการ ทางวิสาหกิจมีการวางแผนตั้งแต่การเริ่มแบ่งงานให้กับสมาชิก และกระจายงานตามหน้าที่ จนไปถึงการควบคุมคุณภาพ และการประเมินผลจัดการทางวิสาหกิจ มีการวางแผนตั้งแต่เริ่มแบ่งงานให้กับสมาชิก การกระจายงานตามหน้าที่ต่างๆ จนไปถึงการควบคุมคุณภาพและการประเมินผล

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยด้านการผลิต พบว่า ข้าวที่นำมาใช้ในการทำข้าวฮางอก เป็นข้าวจากสมาชิกในกลุ่มเท่านั้นเนื่องจากอาชีพหลักของสมาชิกคือ ชาวนา ดังนั้นการใช้ข้าวของสมาชิกจึงเป็นการช่วยลด ต้นทุนในการผลิตได้ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยการทำข้าวฮางอกประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ คือ แขนึ่ง ผึ่ง สี ปัญหาที่พบในกระบวนการผลิตจะเป็นในเรื่องของสภาพอากาศในช่วงฤดูฝน จะส่งผลให้ข้าวขึ้นแห้งช้าหรือปัญหาโรงตากข้าวไม่เพียงพอวิธีแก้ไข ก็คือ การเปลี่ยนจากการตากแดดธรรมชาติเป็นการอบข้าวแทน ปัญหาที่พบอีกอย่างคือ ข้าวที่ผลิตไว้นานจะมีกลิ่นเหม็นหืน วิธีแก้ก็คือ การผลิตตามคำสั่งของลูกค้าเป็นหลักหรือถ้ามีข้าวเหลือจากการทำก็จะนำออกจำหน่ายตามงานต่างๆ

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม พบว่า สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกเรื่องที่สามารถนำมาบอกกล่าวหรือสิ่งที่ได้ไปประชุมมา นอกจากนั้นสมาชิกสามารถเสนอผลิตภัณฑ์ที่สนใจหรือสิ่งที่ต้องการจะพัฒนาได้ เมื่อมีการจัดอบรมตามสถานที่ต่างๆ สมาชิกสามารถเป็นตัวแทนในการการอบรม/สัมมนาแทนผู้นำได้แล้ว จึงนำความรู้ที่ได้จากการอบรม มาบอกต่อแก่สมาชิกที่เหลือ เพื่อให้ทุกคนได้รับรู้ผล นอกจากนั้นภาครัฐและองค์กรต่างๆ ยังมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงานของวิสาหกิจชุมชนโดยช่วยเหลือในด้านของการจัดหาเครื่องจักรทั้งเครื่องสีข้าวและโรงเรือนให้แก่วิสาหกิจ ช่วยเหลือในด้านถุงที่ใช้บรรจุข้าว การให้กู้เงิน รวมไปถึงการช่วยทำให้วิสาหกิจเป็นที่รู้จัก และเป็นการจัดอบรมให้ความรู้แก่วิสาหกิจชุมชน นอกจากนั้นวิสาหกิจยังสร้างรายได้รวมถึงสร้างการเรียนรู้ให้กับสมาชิกและคนในชุมชนทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น ในด้านการประเมินผลร่วมกันนั้นทางวิสาหกิจจะมีการจัดประชุมกันเดือนละ 2 ครั้ง ในช่วงต้นเดือนและปลายเดือนหรือถ้ามีงานก็จะมีการเรียกประชุมกัน เพื่อแจ้งให้สมาชิกทุกคนทราบ รวมไปถึงรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้มีการออกเสียงและรับฟังเสียงข้างมาก

ปัจจัยด้านการจัดการ พบว่า การผลิตทุกครั้งจะมีการวางแผนกันก่อนตามคำสั่งซื้อที่เข้ามามีจำนวนเท่าใดผลิตเท่าใดถึงจะเพียงพอ และเวลาในการทำแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 1 อาทิตย์ แต่ถ้าในกรณีที่มีการสั่งจำนวนมากก็จะผลิตประมาณ 2 อาทิตย์ ซึ่งในการผลิตแต่ละครั้งจะทำการ แจ้งระยะเวลาให้กับลูกค้าได้ทราบก่อน ถ้าได้รับคำสั่งซื้อแล้วสมาชิกทุกคนก็จะมาประชุมร่วมกัน และช่วยกันทำตามเวอร์ของแต่ละกลุ่มที่ได้จัดทำไว้โดยจะผลัดเวรกันทำไปเรื่อยๆ และ 1 เวน จะมีประมาณ 5 คน ในการทำการผลิต 1 ครั้ง แต่ถ้ามีการผลิตเยอะก็จะมี การเพิ่มสมาชิกขึ้นมาอีก โดยประธานกลุ่มจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการชี้แจงรายละเอียดการทำงาน และจะทำการควบคุมติดตามผลในการผลิตทุกครั้ง โดยดูว่าในการผลิตข้าวแต่ละครั้ง มีปัญหาที่เกิดขึ้นจากส่วนการผลิตส่วนใด และนำมาทำการแก้ไขในการผลิตครั้งต่อไปให้ดีขึ้น หรือถ้าสมาชิกคนใดทำหน้าที่ของตนเองได้ยังไม่ดีพอก็จะมี การสลับหน้าที่กันได้ เพื่อให้มีความคล่องตัวในการทำงานมากขึ้นและคอยปรับปรุงและให้คำแนะนำอยู่เสมอ

ปัจจัยด้านการตลาด พบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง มีผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 5 ชนิด และสีของบรรจุภัณฑ์แต่ละชนิดของข้าวก็จะแตกต่างกันออกไป ได้แก่ สีม่วงคือข้าวฮางอกไรซ์เบอร์รี่ สีเหลืองคือข้าวฮางอกหอมมะลิ105 สีน้ำตาลคือข้าวฮางอกสามกษัตริย์ สีฟ้าคือข้าวฮางอกมันปู สีชมพูคือข้าวฮางอกข้าวเหนียวหอมทอง

ปัจจัยด้านราคา พบว่า กลุ่มวิสาหกิจตั้งราคาตามตลาดทั่วไป การจัดจำหน่ายและจะทำการจำหน่ายตามงานต่างๆ โดยทั้ง 4 ปัจจัยด้านการตลาด สมาชิกมีความเห็นว่าด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านที่หนึ่ง คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านที่สอง คือ ด้านราคา ด้านที่สามคือด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และสุดท้าย

คือ ด้านของการส่งเสริมทางการตลาด

ปัจจัยด้านผู้นำ พบว่า ผู้นำมีความกระตือรือร้นเป็นอย่างมากที่จะนำความรู้ต่างๆ มาพัฒนาวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากการเข้าร่วมประชุมอบรมและนำความรู้ที่ได้นั้น มาสอนงานให้กับสมาชิกอยู่เสมอ อีกทั้งยังให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการทำงานทุกอย่างกับสมาชิกอย่างเต็มที่ที่มีความมุ่งมั่นและความพยายามอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการนำผลิตภัณฑ์ไปเผยแพร่สู่ที่ต่างๆ มีความรอบรู้ในด้านของการทำงาน และการดำเนินงานของวิสาหกิจมีการแบ่งหน้าที่ต่างๆ ไว้อย่างชัดเจนสำหรับการทำงาน รวมถึงมีมุมมองที่ชัดเจนในการนำวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็กอย่างข้าวฮางอกบ้านโคกสว่าง ให้เป็นที่รู้จัก และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้อยู่ดีกินดีและพึ่งพาตนเองได้

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร สอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนของพีญพราว พิมพ์สอน (2541) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจนั้น ประสบความสำเร็จจะประกอบไปด้วย ความคิดริเริ่มของสมาชิกภายในกลุ่ม การมีผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกผู้นำกลุ่ม มีความสามารถและความเข้าใจในสมาชิก และความสามัคคีของสมาชิกกลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

การทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ ผู้ศึกษามีการตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาทั้งหมด 2 ข้อ จากวัตถุประสงค์ที่หนึ่งนั้น ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร ได้ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ สามารถศึกษาและต่อยอดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการบรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นที่เรียบร้อย ในการศึกษาปัญหาพิเศษครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาตามขอบเขตที่ได้ตั้งไว้อย่างครบถ้วน ทั้งในด้านของขอบเขต ด้านของเนื้อหาขอบเขต ด้านระยะเวลา การทำปัญหาพิเศษ และขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษา ยังได้ศึกษาตามหลักแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ไว้อย่างครบถ้วน โดยจะประกอบไปด้วย ทฤษฎีการวางแผนการผลิต ทฤษฎีการมีส่วนร่วม ทฤษฎีกระบวนการ การจัดการทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด และทฤษฎีคุณลักษณะเด่นของผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านการส่งเสริมการตลาดทางวิสาหกิจชุมชน ควรที่จะมีการอบรมด้านการใช้สื่อทางออนไลน์ หรือ อินเทอร์เน็ตแก่สมาชิกทุกคน เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์วิสาหกิจ
2. โรงตากข้าวแบบเก่า มีลักษณะที่เป็นหลังคามุงสูง โดยจะไม่มีที่กันตรงบริเวณที่ตากทางวิสาหกิจควรที่จะมุงผ้าใบที่สามารถกันลมหรือฝนได้และสามารถม้วนเก็บได้ในตอนที่มืดเพื่อให้แสงส่องถึงข้าวที่ตากไว้
3. ควรที่จะมีการสร้างโรงที่ใช้ตากข้าวเพิ่ม เนื่องจากในปัจจุบันที่วิสาหกิจมีเพียงโรงเรือนเดียวเท่านั้นที่มีลักษณะแข็งแรง เพราะอีกโรงที่เอาไว้ใช้ตากมีลักษณะเป็นเพียงไม้ที่ค้ำกันไว้เป็นฐาน และมีสังกะสีมาปิดเป็นหลังคา ซึ่งเมื่อมีลมหรือพายุแรงๆ อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้

4. ควรมีการทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจในการทำข้าวฮางงอก และสามารถเข้ามาศึกษามาเรียนรู้ได้โดยให้สมาชิกเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำแก่ผู้ที่สนใจ ซึ่งอาจส่งผลให้วิสาหกิจเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรทำการวางแผนกลยุทธ์ให้กับทางวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอก บ้านโคกสว่าง โดยการใช้งบจ่ายที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันให้แก่วิสาหกิจชุมชน

2. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นกรณีศึกษาเพียงแค่งกลุ่มวิสาหกิจข้าวฮางงอก บ้านโคกสว่าง เพียงที่เดียว ครั้งต่อไปอาจจะได้ทำการศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอก ทั้งในจังหวัดสกลนคร เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลสำเร็จของวิสาหกิจ แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้เกิดเป็นมาตรฐาน เดียวกัน และนำไปสู่การพัฒนาสินค้าสู่ระดับประเทศ

3. การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะทำการศึกษาโดยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ซึ่งอาจจะส่งผลให้ได้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- ชิตาวลัย อุดมรัตน์นันท. (2559). กรม การข้าว กระทรวง เกษตรและสหกรณ์. (Online). <http://ewt.prd.go.th>, 30 สิงหาคม 2559.
- เพ็ญพรพร พิมสอน. (2541). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความ สำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุริยา โพธิ์โคตร. (2559). เทรนด์วิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร. สัมภาษณ์, 9 ตุลาคม 2559.